

ЛІТЕРАТУРА

1. Дела Порта Д., Ванучі А. Брудні оборудки: учасники, ресурси та механізми політичної корупції. Київ: К.І.С., 2006. 302 с.
2. Институт омбудсмана на планете Земля: монографія / под ред. проф. А.Н. Соколова. Калининград: КЮИ МВД России, 2005. С. 41.
3. Мануель Вілфорія. Політики і практики запобігання конфлікту інтересів у дев'яти країнах ЄС. Порівняльний огляд. GOV/SIGMA/2006. URL: <http://www.sigmaweb.org/publicationsdocuments/42618438.pdf> (дата звернення: 11.02.2019).
4. Невмержицький Є.В. Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії: монографія. Київ: КНТ, 2008. 368 с.
5. Ситник Л.С. Можливості використання європейського досвіду протидії корупції в Україні. *Економіка і організація управління*. 2016. № 2 (22). С. 174–180.
6. The Penal Code of Finland. Finlex.fi. URL: <http://www.finlex.fi/pdfFsaadkaan/E8890039.PDF> (дата звернення: 08.07.2011).
7. Values in the Daily job – Civil servant's ethics. A handbook for the state administration. URL: <http://workspace.unpan.org/sites/internet/documents/UNPAN91843.pdf>.
8. Matti Joutsen, Juna Keranen. Corruption and the prevention of corruption in Finland. URL: www.om.fi.

УДК 342.745.74(477)

ОПТИМІЗАЦІЯ ПЕРЕПІДГОТОВКИ ТА ПІДВИЩЕННЯ КВАЛІФІКАЦІЇ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ

OPTIMIZATION OF REFRESHER TRAINING AND REFRESHER TRAINING OF POLICE OFFICERS OF THE NATIONAL POLICE

Прокоф'єв М.М., ад'юнкт кафедри адміністративного права та адміністративного процесу

Львівський державний університет внутрішніх справ

Стаття присвячена дослідженню питань оптимізації перепідготовки та підвищення кваліфікації поліцейських, державних службовців, службовців Національної поліції в системі післядипломної освіти у навчальних закладах МВС України. Аналізується нормативно-правова база післядипломної освіти в системі МВС. Наголошено на тому, що нині не чітко визначено специфіку перепідготовки та підвищення кваліфікації поліцейських кадрів.

Ключові слова: Національна поліція, освіта, перепідготовка та підвищення кваліфікації, навчальний заклад системи МВС України.

Статья посвящена исследованию вопросов оптимизации переподготовки и повышения квалификации полицейских, государственных служащих, служащих Национальной полиции в системе последипломного образования в учебных заведениях МВД Украины. Анализируется нормативно-правовая база последипломного образования в системе МВД. Отмечено, что сегодня не четко определена специфика переподготовки и повышения квалификации полицейских кадров.

Ключевые слова: Национальная полиция, образование, переподготовка и повышение квалификации, учебное заведение системы МВД Украины.

The article is devoted to the research of issues of optimization of retraining and advanced training of police officers, civil servants, employees of the National Police in the system of postgraduate education in educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. The normative-legal base of postgraduate education in the system of the Ministry of Internal Affairs is analyzed. It is stressed that the specifics of retraining and advanced training of police personnel are not clearly defined today. The emphasis is placed on the existence of different approaches to optimization of education in the system of postgraduate education.

At present, retraining and advanced training of police officers, civil servants, and officers of the National Police are carried out mainly by traditional methods of training. This limits the professional resource to theoretical knowledge and elemental skills and skills, preventing the formation of a wide range of relevant professional competences, creative approach to solving professional problems. We have to state the bias in favor of theoretical fundamentals of teaching to the detriment of the practice-oriented. The analysis of legal acts, sources of scientific literature on the topic allowed to fix the fact of orientation of the scientific and pedagogical composition of educational institutions of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine mainly on traditional teaching methods, which do not sufficiently take into account peculiarities of individual and age characteristics of students, specifics of official activity.

Optimizing vocational training for policemen is not about formulating new tasks for the learning process, but in the need to find optimal ways to address the challenges posed by society.

Key words: National Police, education, retraining and advanced training, educational institution of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine.

Натепер перепідготовка та підвищення кваліфікації поліцейських, державних службовців, службовців Національної поліції здійснюється переважно традиційними методами навчання. Це обмежує професійний ресурс теоретичними знаннями та елементарними вміннями та навичками, перешкоджаючи формуванню широкого спектра актуальних професійних компетенцій, творчого підходу до вирішення професійних завдань. Доводиться констатувати перекиє на користь теоретичних основ навчання на шкоду практико-орієнтованим. Аналіз нормативно-правових актів, джерел наукової літератури за темою дав змогу зафіксувати факт орієнтації науково-педагогічного складу навчальних закладів системи МВС України переважно на

традиційні методи навчання, які не досить враховують особливості індивідуальних і вікових характеристик слухачів, специфіку службової діяльності.

Методологічною основою дослідження стали праці науковців: О.М. Бандурки, І.П. Голосніченка, М.В. Коваліва, Я.Ю. Кондратьєва, О.І. Остапенка, В.П. Петкова, О.П. Рябченко, А.О. Селіванова, О.Ю. Синявської, А.О. Собакаря, І.М. Шопіної, С.Н. Ярмиша та ін.

Мета статті – дослідження оптимізації перепідготовки та підвищення кваліфікації поліцейських Національної поліції в системі освіти МВС України.

Однією з важливих складових частин поступального розвитку суспільства та держави, забезпечення публічної

безпеки є система освіти, де особливе місце займає підготовка поліцейських, державних службовців, службовців Національної поліції, їх перепідготовка та підвищення кваліфікації. З цією метою створюється єдиний освітній простір, завдяки якому забезпечується єдиний рівень освіти, одержуваний здобувачами освіти в різних типах освітніх організацій, тобто вводиться стандартизація.

Закон України «Про освіту» вводить поняття «стандарт освіти» – сукупність обов'язкових компетентностей та результатів навчання здобувача освіти відповідного рівня щодо професії, спеціальності та напрямку підготовки, затвердженого органом виконавчої влади, що здійснює функції з вироблення державної політики та нормативно-правового регулювання у сфері освіти.

Професійний стандарт – затверджені в установленому порядку вимоги до кваліфікації працівників, їхньої компетентності, що визначаються роботодавцями і слугують основою для формування професійних кваліфікацій. Професійні стандарти співвідносяться з рівнями національної та галузевих рамок кваліфікацій і групуються за галузевими ознаками [2]. Професійний стандарт – це нормативний документ, який містить у рамках певного виду діяльності вимоги: до змісту діяльності, умов здійснення; кваліфікації працівника, описаної в термінах знань, умінь, навичок (досвіду), рівня відповідальності, самостійності та нестандартності виконуваної діяльності (компетенцій), необхідних для виконання набору функцій, що відповідають конкретній фаховій освіті та навчанню, які необхідні, щоб відповідати такій кваліфікації. Наприклад, Наказу МВС України від 16 листопада 2016 року № 1216 «Про затвердження кваліфікаційної характеристики професії 5162 «поліцейський (за спеціалізаціями)».

Основні цілі та завдання освітньої політики в МВС України визначені в Стратегії розвитку системи органів МВС на період до 2020 року [2]. Основним завданням є безперервність освіти протягом перебування на службі в органах МВС України. У зв'язку з цим значно зросли функції системи професійної освіти як однієї з ланок неперервної професійної освіти. Закон України «Про Національну поліцію» передбачає види професійної освіти: первинна професійна підготовка; підготовка у вищих зі специфічними умовами навчання; післядипломна освіта; службова підготовка [3].

Проблема професійного навчання працівників територіальних органів Національної поліції України була та залишається предметом пильної уваги з боку суспільства. Питання оптимізації професійного навчання стали об'єктом численних наукових досліджень у різних галузях знань. Різноманітні підходи вирішення проблеми оптимізації професійного навчання відображені в роботах учених, які розглядали діяльність поліції. Професійне навчання спрямоване на придбання особами різного віку професійної компетенції для роботи з конкретними професійними засобами, за професією поліцейського або посади службовця без зміни рівня освіти.

У контексті післядипломної освіти в Національній поліції виділяються такі види професійного навчання, як підвищення кваліфікації та перепідготовка поліцейських, державних службовців, службовців поліції (далі – співробітників поліції). У цілій низці досліджень представлені методики, технології організації системи післядипломної освіти, перепідготовки та підвищення кваліфікації співробітників поліції (Д.В. Швець, І.В. Кравченко, В.С. Селюков та ін. [4–6]).

Є.Р. Чернишова, Н.В. Гузій, В.П. Ляхощкий у Термінологічному словнику з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти дають визначення підвищення кваліфікації як: навчальної діяльності, спрямованої на формування готовності працівника до виконання більш складних трудових функцій [7, с. 133].

Відповідно до Закону України «Про освіту» перепідготовка розглядається як професійне навчання осіб, які вже мають професію з метою отримання нової професії або нової посади з урахуванням потреб виду професійної діяльності. Підвищення кваліфікації – професійне навчання осіб, які мають професію або посаду службовця з метою послідовного вдосконалення професійних знань, умінь і навичок за наявною професією або наявною посадою службовця без підвищення освітнього рівня. Навчання за програмами підвищення кваліфікації дає можливість слухачам у короткий термін набути навички, засновані на узагальненні нормативно-правових актів, наукової літератури та передового практичного досвіду підрозділів і окремих поліцейських (опора на практичне застосування в професійній діяльності).

Як показує практика, проблеми якості професійного навчання гостро проявляються в тому, що випускники (за відгуками керівників комплектуючих органів) не повною мірою готові до виконання оперативно-службових завдань. Нерідко, виявляючи непогані теоретичні знання, не можуть застосувати їх у службовій діяльності. Нині основною проблемою професійного навчання є пошук освітніх технологій, що справді забезпечать високий рівень навчання та сприятимуть формуванню професійних компетенцій у співробітників поліції.

У цій проблемі можна виділити два види чинників, які дають характеристику стану, що склався в системі післядипломної освіти. По-перше, це проблема мотивації співробітників, багато з яких вважають підвищення кваліфікації марною тратою часу. По-друге, якість навчання; зокрема, саме через це підбивається мотивація співробітників. Дослідження, проведені з метою подальшого розвитку та оптимізації навчального процесу в системі підвищення кваліфікації співробітників поліції, підтверджують специфічність освітнього процесу в системі навчальних закладів МВС України [8].

Вибір освітніх технологій навчання в системі професійної освіти залежить від цілої низки характеристик освітнього процесу, зокрема, від можливості реалізації організаційних форм освітньої діяльності з точки зору формування професійних компетенцій, необхідних для самостійного виконання службових обов'язків, що входять у професійний стандарт або кваліфікаційні характеристики.

Наприклад, професійне навчання фахівців поліцейських не може спиратися лише на один підхід або метод навчання. Це пов'язано з нестачею єдності між використовуваними засобами, наявними в освітніх організаціях і конкретними викладачами, які не розкривають можливості вибору оптимальних рішень, що сприяло б оптимізації професійного навчання в питаннях організації та здійснення освітнього процесу, досягнення конкретних результатів після завершення навчання, тобто підготовки висококваліфікованого співробітника.

Системне застосування сучасних засобів навчання, коли освоєння змісту освіти протікає в умовах багатоваріантності, множинності підходів, джерел інформації та оцінок, оптимізує досягнення цілей.

З урахуванням поставлених перед системою навчальних закладів МВС України завдань, на наш погляд, доцільно застосувати в навчальному процесі таких підходів: компетентнісного, особистісно-діяльнісного, контекстного, андрагогічного та ресурсного, що має знайти відображення у Положенні про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції [9].

Компетентнісний підхід орієнтований на саморозвиток здобувача за допомогою створення квазіпрофесійного середовища, де освітній процес приймає діяльнісний характер, а особа сприймається як суб'єкт діяльності. За такого підходу відбувається освоєння заздалегідь заданих (стандартних) вимог, необхідних для здійснення профе-

сійної діяльності людини. Із введенням стандартів освіти навчання повністю переходить на компетентнісний підхід, головною метою якого є формування професійних компетенцій, що вибудовуються поверх традиційних знань, умінь і навичок. Співробітники поліції проходять навчання за програмами перепідготовки та підвищення кваліфікації з метою вдосконалення або придбання нової компетенції [10, с. 108]. На думку В.А. Глуховері, професійна компетенція поліцейського – це поєднання взаємопов'язаних компетенцій, що відображають теоретичну та практичну підготовленість фахівця до професійної діяльності, що містить індивідуальні та професійні здібності, призначені для гарантованого виконання професійних функцій [11, с. 115].

Особистісно-діяльнісний підхід визначає центральне місце особи в освітньому процесі практико-орієнтованого навчання, коли організація та здійснення освітнього процесу будується з урахуванням інтересів і життєвих планів, визначаючи індивідуальну траєкторію руху до знань. В освітньому процесі післядипломної освіти важливим фактором є облік персоніфікованих даних співробітника поліції та досвіду роботи. В.С. Селюков розглядає особистісний досвід як дидактичну основу навчання, де в організацію навчання закладені самобутність і самоцінність особи. Досвід спочатку розкривається у кожного поліцейського, а потім здійснюється узгодження досвіду зі змістом навчання [5, с. 208]. Специфіка особистісного досвіду як компонента в змісті освіти полягає в тому, що він одночасно має змістовний і процесуальний аспекти. Особистий досвід реалізується у взаємодії викладача та поліцейського, що визначає перевагу освітніх технологій, заснованих на співробітництві.

Контекстний підхід передбачає наявність практичних завдань, орієнтованих на професійну діяльність. Під контекстом розуміємо систему внутрішніх і зовнішніх умов життя та діяльності поліцейського. Така система позитивно впливає на осмислення та тлумачення конкретної ситуації майбутньої професійної діяльності в освітньому процесі. Внутрішній контекст – це психологічні особливості людини, знання, життєвий і професійний досвід; зовнішній контекст – це предметні, соціокультурні, просторово-часові та інші характеристики ситуації професійної діяльності людини. Оволодіння такими контекстами відбувається в процесі руху від однієї форми навчальної діяльності до іншої. До таких форм належать академічна, квазіпрофесійна та навчально-професійна діяльність. У процесі навчальної діяльності особам, які навчаються, дається можливість участі в проблемних лекціях, семінарах-дискусіях, практичних заняттях, аналізі конкретних ситуацій тощо. Квазіпрофесійна навчальна діяльність передбачає активну участь співробітника поліції в практичних заняттях з моделювання професійної діяльності. Важливою ланкою контекстного навчання є моделювання в освітньому процесі навчальних ситуацій професійної діяльності. Ситуація несе можливості задати систему інтелектуальних і соціальних відносин людей, залучених у цю ситуацію. Норми компетентних предметних дій і норми поведінки людей під час аналізу та вирішення ситуації формують фахівця в потоці активності, спрямованої на засвоєння змісту освіти.

Андрагогічний підхід стверджує визначальну роль поліцейського в процесі професійного розвитку. Специфіка підходу полягає в активній, провідній ролі співробітника поліції, його досвіді і самосвідомості. Андрагогічний підхід акцентує увагу на створенні освітнього середовища, що забезпечує вирішення професійних завдань. Підкреслюється значимість не тільки результату освіти, а й самого процесу: вдосконалення освітніх технологій, адекватних віковим і соціально-психологічним особливостям співробітника.

Якщо проаналізувати співробітників поліції як суб'єктів підвищення кваліфікації, які прибувають на

навчання в освітні організації системи МВС України, то слід зазначити, що така категорія характеризується: різним віковим цензом, життєвим і професійним досвідом; різним терміном служби в органах Національної поліції; різним терміном служби на займаній посаді; сформованими життєвими поглядами та звичками; індивідуальною самооцінкою професійної діяльності; освітою; різним видом базової освіти (технічна, юридична, економічна, військова тощо).

На думку М.І. Логвиненко і Ю.Ю. Пономаренко, в основі відмінності підвищення кваліфікації від інших основних видів навчальної діяльності лежить специфіка людини, яка навчається та вже відбулася в своїй галузі як фахівець, яка володіє практичним досвідом, накопичила об'ємний список проблем, що виникли під час професійної діяльності [13, с. 98].

Важлива роль в ефективній підготовці поліцейських відводиться науково-педагогічному складу освітньої організації системи підвищення кваліфікації, який має розкривати зміст освітнього процесу, керуючись потребами поліцейських, грамотно активізуючи їхній потенціал.

Виходячи з перерахованих підходів, у контексті дослідження В.С. Венедіктова «Національна поліція України: професіоналізм та конкурентоспроможність як перспективи розвитку» щодо оптимізації педагогічних технологій виділено низку принципів [14, с. 90].

Принцип інтеграції передбачає включення всіх взаємопов'язаних елементів у процес навчання (зв'язок навчання з практичною діяльністю, зв'язок освітньої організації з комплектуючими органами, зв'язок загальних і професійних знань). Принцип випереджаючого навчання полягає в єдності та укрупненні навчального матеріалу за високого ступеня систематизації, альтернативності та одночасності подачі, багаторазового звернення до досліджуваного та готовності до сприйняття нового, економія часу. Принцип варіативності освітніх програм є необхідною умовою персоніфікації навчання. Принцип концентрованого навчання сприяє підвищенню якості професійної освіти без збільшення термінів навчання, що можливо за рахунок використання в навчальному процесі технологій концентрованого навчання. Принцип професійної спрямованості, що забезпечує зв'язок навчання з практикою, зі службовою діяльністю того, хто навчається. Принцип єдності змісту та процесу освітньої діяльності зміцнює зв'язок змісту навчання з методами, формами організації та засобами навчання.

У контексті дослідження А.А. Андреева «Особливості підготовки поліцейських кадрів у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання» можна зробити висновок, що на поточний момент немає єдиної класифікації методів і технологій навчання, які можна застосовувати як єдину методику у навчанні в системі перепідготовки та підвищення кваліфікації співробітників поліції в навчальних закладах МВС України [15, с. 102]. У зв'язку з цим виникає об'єктивна необхідність оптимізації підвищення кваліфікації та перепідготовки як важливої умови підвищення рівня професійної діяльності співробітників поліції.

Одне з ключових завдань, яке стоїть перед МВС України, – це оптимізація системи підвищення кваліфікації та перепідготовки працівників територіальних органів Національної поліції, позаяк якість професійного навчання співробітників поліції багато в чому визначає правопорядок у країні.

Теоретичні проблеми оптимізації процесу навчання були розроблені Ю.К. Бабанським. Основною особливістю теорії оптимізації є її гуманістична спрямованість [16].

Як зазначають С.С. Єсімов, М.В. Ковалів, Ю.Р. Лозинський, питання реформування правоохоронних органів України виникло не сьогодні, воно є складним і тому розраховане на довгострокове вирішення за участю як дер-

жавних органів, так і громадських організацій [17, с. 353]. Відповідно, концепція оптимізації визначає основні умови, що мають забезпечити послідовний розвиток індивідуальних здібностей співробітників поліції. За визначенням Ю.К. Бабанського, оптимальний – це найкращий для наявних умов, для реальних можливостей учнів (поліцейських) і вчителя на поточний момент, з точки зору певних критеріїв [16, с. 24]. При цьому такі критерії в різних ситуаціях визначаються індивідуально з урахуванням можливостей поліцейських і науково-педагогічних працівників.

Моделі перепідготовки та підвищення кваліфікації, наявні в системі післядипломної освіти, неповно відображають реальний стан професійної діяльності співробітників поліції, про що вказано у Наказі МВС України від 29 січня 2018 року № 51 «Про затвердження Концепції запровадження трирівневої моделі підготовки поліцейських» [18]. Актуальність впровадження нових форм і методів навчання впливає з необхідності безперервного процесу освіти та систематичного вдосконалення освітньої системи.

Проведений аналіз системи професійної освіти показує, що головними факторами можливих труднощів оптимізації професійної освіти є традиційні форми та методи перепідготовки та підвищення кваліфікації, які часто не дають позитивного результату та ресурсно-витратні; стандартизований характер освітніх програм перепідготовки та підвищення кваліфікації, що не відображають пред'явлені вимоги суспільства та держави до конкретних категорій співробітників [12].

Оптимізація професійного навчання поліцейських полягає не у формулюванні нових завдань для процесу навчання, а в необхідності знаходити оптимальні шляхи вирішення завдань, поставлених суспільством. Реалізацію освітнього процесу в контексті інтеграції до Європейського Союзу в системі навчальних закладів МВС України бачимо через певну структуру системи оптимальних способів професійного навчання.

Першим способом оптимізації професійного навчання співробітників поліції є планування та конкретизація завдань професійного навчання. Із закономірностей і принципів дидактики відомо, що освітній процес реалізовується успішніше, якщо правильно обміркований весь комплекс завдань, а не окремі з них. Інтегративне визначення завдань дає можливість одночасного вирішення, не вимагаючи тривалого часу. Оптимальна організація професійного навчання передбачає уточнення завдань кожної дисципліни, окремих тем на основі вивчення індивідуальних особливостей поліцейських і матеріально-технічного оснащення, від чого багато в чому залежить перебіг освітнього процесу. Сутність оптимізації полягає в тому, щоб вибрати з безлічі допустимих завдань ті, які для такої категорії поліцейських мають вирішуватися особливо активно.

Другий спосіб оптимізації – це обґрунтування відповідності змісту завдань навчання з виділенням у змісті навчальних дисциплін окремих тем основного, головного. Цей спосіб оптимізації ґрунтується на методологічному положенні про доцільність акцентування уваги на майбутню професійну діяльність поліцейських з урахуванням змісту навчання, місць проведення практичних занять

(полігони, спеціалізовані класи). У плануванні змісту освітнього процесу необхідно враховувати не тільки традиційну передачу навчального матеріалу, а й побудову змісту з урахуванням професійної діяльності співробітників поліції: набуття знань, умінь і навичок, формування професійних компетенцій.

Третій спосіб оптимізації ґрунтується на виборі найбільш ефективної структури заняття: послідовності відпрацювання навчального змісту заняття, вивчення та закріплення нового, узагальнення, а також актуальних методів: вправи, тренінгу та ін. Цей спосіб впливає з принципу забезпечення ефективної системи, алгоритмізованих дій і випереджаючого навчання.

Четвертий спосіб оптимізації передбачає усвідомлений вибір професорсько-викладацьким складом найбільш ефективних методів і засобів навчання для вирішення конкретних навчальних завдань. Цей спосіб оптимізації ґрунтується на принципах дидактики, що вимагають поєднання найбільш ефективних методів навчання. Для цього викладачеві треба знати можливості різноманітних методів навчання.

П'ятий спосіб оптимізації ґрунтується на диференційованому та індивідуальному підходах до співробітників поліції, що передбачають оптимальне поєднання групових і індивідуальних форм навчання. Необхідність диференційованого підходу заснована на тому, що співробітники розрізняються досвідом служби та посадовими обов'язками. У разі диференціації та індивідуалізації навчання з'являється проблема вибору обґрунтування причин для поділу слухачів на підгрупи всередині групи.

Шостим способом оптимізації є створення умов для оптимального навчально-матеріального та методичного забезпечення навчання. Цей спосіб заснований на закономірностях і принципах ефективного навчання.

Сьомий спосіб оптимізації – вибір спеціальних заходів з економії часу навчання. Цьому сприяють раніше перераховані способи оптимізації, матеріально-технічне оснащення спеціалізованих кабінетів, полігони, накопичені методичні матеріали та самостійна робота поліцейських.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що перераховані підходи та способи оптимізації навчання в системі МВС України вказують на необхідність створення структурно-функціональної моделі, що враховує названі дидактичні принципи. Це дасть змогу вивести формування професійних компетенцій поліцейських, які працюють в умовах підвищеної небезпеки, на більш високий рівень. Ефективний алгоритм навчання поліцейських, державних службовців, службовців Національної поліції заснований на послідовній реалізації взаємопов'язаних етапів підготовки: цільового, теоретико-методологічного, структурно-змістового, процесуально-технологічного та критеріально-оцінного. З метою оптимізації кожного етапу впорядковується використання науково-методичного, педагогічного та матеріально-технічного потенціалів, що забезпечує зростання професійної грамотності поліцейських, державних службовців шляхом безперервного розвитку нормативно заданих компетенцій, формування нових компетенцій, виховання безпечної поведінки, оцінку результатів і вибір засобів вирішення службових завдань.

ЛІТЕРАТУРА

1. Про освіту : Закон України від 05.09.2017 р. № 2145-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2017. № 38-39. Ст. 380.
2. Про схвалення Стратегії розвитку органів системи Міністерства внутрішніх справ на період до 2020 року : Розпорядження Кабінету Міністрів України від 15.11.2017 р. № 1023-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1023-2017-%D1%80> (дата звернення: 28.12.2018).
3. Про Національну поліцію : Закон України від 02.07.2015 р. № 580-VIII. *Відомості Верховної Ради України*. 2015. № 40–41. Ст. 379.
4. Швець Д.В. Поняття, зміст та функції професійної підготовки поліцейського в Україні. *Форум права*. 2017. № 5. С. 441–446.
5. Селюков В.С. Окремі питання актуальності та ефективності післядипломної освіти працівників Національної поліції України. *Vzdelávanie a Spoločnosť: medzinárodný nekonferenčný zborník*. 2016. Prešov. С. 205–211.
6. Кравченко І. Правові засади реалізації кадрової політики Національної поліції України. *Підприємство, господарство і право*. 2018. № 1. С. 68–72.
7. Термінологічний словник з основ підготовки наукових та науково-педагогічних кадрів післядипломної педагогічної освіти. / Авт. кол.: Є.Р. Чернишова, Н.В. Гузій, В.П. Ляхоцький та ін. Київ : ДВНЗ «Університет менеджменту освіти», 2014. 230 с.

8. Бондаренко В.В. Проблеми професійної підготовленості працівників підрозділів патрульної поліції. *Вісник Національного авіаційного університету. Серія «Педагогіка, Психологія»*. 2017. № 11. С. 19–24.
9. Про затвердження Положення про організацію післядипломної освіти працівників Національної поліції : Наказ МВС України від 24.12.2015 р. № 1625. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0076-16> (дата звернення: 02.02.2019).
10. Бондаренко В.А., Єсімов С.С., П'єх О.С. Методологічні засади компетентнісного підходу до розстановки кадрів патрульної служби Національної поліції України. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ. Серія психологічна*. 2016. Випуск 1. С. 105–116.
11. Глуховеря В.А. Вплив світових стандартів на сучасний статус поліцейського в Україні. *Право і суспільство*. 2016. № 2. С. 114–120.
12. Про затвердження Концепції реформування освіти в Міністерстві внутрішніх справ України : Наказ МВС України від 25.11.2016 р. № 1252. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS675.html (дата звернення: 02.02.2019).
13. Пономаренко, Ю.Ю., Логвиненко М.І. Удосконалення системи підготовки перепідготовки та підвищення кваліфікації кадрів Національної поліції. *Юридичний науковий електронний журнал*. 2017. № 3. С. 97–99.
14. Венедіктов В.С. Національна поліція України: професіоналізм та конкурентоспроможність як перспективи розвитку. *Право і Безпека*. 2017. № 1. С. 89–93.
15. Андреев А. Особливості підготовки поліцейських кадрів у вищих навчальних закладах зі специфічними умовами навчання. *Підприємництво, господарство і право*. 2017. № 6. С. 100–103.
16. Бабанский Ю.К., Поташник М.М. Оптимизация педагогического процесса: в вопросах и ответах. Киев : Радянська школа, 1983. 287 с.
17. Ковалів М.В., Єсімов С.С., Лозинський Ю.Р. Правове регулювання правоохоронної діяльності : навчальний посібник. Львів : ЛьвДУВС, 2018. 323 с.
18. Про затвердження Концепції запровадження тривірневої моделі підготовки поліцейських : Наказ МВС України від 29.01.2018 р. № 51. URL: http://search.ligazakon.ua/l_doc2.nsf/link1/MVS815.html (дата звернення: 02.02.2019).

УДК 342.951:351.82

ДІЯЛЬНІСТЬ СУБ'ЄКТІВ ПРИРОДНИХ МОНОПОЛІЙ ЯК ОБ'ЄКТ АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

ACTIVITY OF NATURAL MONOPOLY SUBJECTS AS AN ADMINISTRATIVE AND LEGAL ADJUSTMENT OBJECT

Раїмов Р.І., аспірант кафедри
міжнародного, європейського права та цивільно-правових дисциплін
*Навчально-наукового інституту права
Сумського державного університету*

Стаття присвячена висвітленню однієї з актуальних теоретико-методологічних проблем адміністративного права – визначення діяльності суб'єктів природних монополій як об'єкта адміністративно-правового регулювання. В Україні діяльність суб'єктів природних монополій підлягає регулюванню з боку державних органів. Суспільні відносини, що підлягають адміністративно-правовому регулюванню, можуть бути виділені в окремий об'єкт. Ознаки, за якими такі суспільні відносини можна виділити в окремий об'єкт адміністративно-правового регулювання, чітко не визначені, що може призвести до правової невизначеності регуляторної політики держави.

Ключові слова: природна монополія, адміністративно-правове регулювання, об'єкт адміністративно-правового регулювання, публічний інтерес.

Статья посвящена освещению одной из актуальных теоретико-методологических проблем административного права – определению деятельности субъектов естественных монополий как объекта административно-правового регулирования. В Украине деятельность субъектов естественных монополий подлежит регулированию со стороны государственных органов. Общественные отношения, подлежащие административно-правовому регулированию, могут быть выделены в отдельный объект. Признаки, по которым такие общественные отношения можно выделить в отдельный объект административно-правового регулирования, четко не определены, что может привести к правовой неопределенности регуляторной политики государства.

Ключевые слова: естественная монополия, административно-правовое регулирование, объект административно-правового регулирования, публичный интерес.

The article is devoted to the coverage of one of the most relevant theoretical and methodological problems of administrative law on the issue of determining the activities of subjects of natural monopolies as an object of administrative and legal regulation. In Ukraine the activities of subjects of natural monopolies are the subject to regulation by state authorities. Public relations subject to administrative-legal regulation can be separated into a separate object. The signs by which such social relations can be identified as a separate object of administrative and legal regulation are not clearly defined, which may lead to legal uncertainty in the regulatory policy of the state.

The author notes that in order to resolve these public relations, the state authorities have special administrative and legal means, the use of which is aimed at satisfying the public interest.

The author also points out that activities of subjects of natural monopolies are the subject to administrative-legal regulation on the following grounds: the existence of special regulatory legal acts regulating relations in the sphere of natural monopolies, indicating the purpose-setting of the norm-maker; activities of subjects of natural monopolies are social relations; the executive authorities have administrative and legal means for the implementation of special legal acts in the field of natural monopolies; the purpose of administrative and legal regulation of the activities of natural monopolies is to ensure public interest.

Most of the research is aimed at finding out the economic essence of the phenomenon of natural monopolies and the actual regulation of their subjects. The only approach to defining the features by which the activities of natural monopoly entities can be attributed to the object of administrative and legal regulation is absent.

Key words: natural monopoly, administrative and legal regulation, object of administrative and legal regulation, public interest.